

OP MUNTEN GEMUNT

Door JORIS FREDERICKX

Inleiding

Sinds 's mensen heugenis zijn munten het mikpunt van allerlei handelingen, manipulaties, ... en wat dies meer zij. Er werden oorlogen om gevoerd. Ze werden gesnoeid, gedeeld, geknipt, ingekeept of gezaagd, geveild, opgepot, vervalst, ... Zelfs fantasiemunten werden aangeboden. Ga zo maar verder. Bondig samengevat: sinds het verschijnen van munten, zelfs in de primitiefste vorm, *heeft de mens het steeds op munten gemunt.*

Ook werd er *letterlijk op munten gemunt*: ze werden geklopt, er werden overslagen gemaakt, afbeeldingen van bestaande munten werden op moderne munten geslagen – om maar te zwijgen van hun afbeeldingen in de grafische kunst, op kalenders, omrekeningstabellen en zelfs postzegels en bankbiljetten.

Munten werden gekopieerd, geïmiteerd, geplateerd, als gadget, al of niet met publicitaire doeleinden, en als modesmuk gebruikt. Vaak worden ze geëtaleerd om iemands rijkdom te benadrukken.

Bovendien werden deze geldstukken wel eens 'fout' vervaardigd: misslagen, onduidelijke muntslagen, weggevallen legendes en graveursnamen, ongewilde kwart- en medailleslagen, het verkeerd gebruik van ponsen, ...

Exemplarisch komen in deze kleine tentoonstelling deze facetten van het muntgebruik aan bod.

Fantasiemunten

Italië - 20 Lire Ag 1943 vz en kz.

Op A-kant van de modellen met een bijna soortgelijke keerzijde, staat wel de beeldenaar van koning Vittorio Emanuele III afgebeeld, maar geen Mussolini!

République Démocratique du Congo - un franc Cu/Ni 2004 vz en kz

In geen catalogoog te vinden.

De Congolese leeuw en het katachtige dier op de kz zijn bovendien nog zeer rudimentair gegraveerd.

Deze omrekeningsschijf, een cadeautje van een muntenzaak, werd ten tijde van de invoering van de euro aangeboden. Van euro's naar franken, probleemloos! Deze schijf kan uiteraard ook in de rubriek publiciteit worden opgenomen.

Tijdens een feest van de landelijke muntambachten konden we met onze eigen ogen volgen, hoe deze recent uit omloop genomen Belgische muntstukjes, 50 centiem en 1 frank, in een glazen flesje werden 'geblazen'.

Imitaties

Romeinse as.

Marcus Vipsanius Agrippa (63 v. Chr. - 12 v. Chr.), meestal kortweg Agrippa genoemd, was een Romeins veldheer onder Augustus en door deze gekozen tot opvolger. Hij speelde onder andere een vitale rol in de campagnes van Augustus tegen Sextus Pompeius en later, in 31 v. Chr., bij de slag bij Actium tegen de strijdkrachten van Marcus Antonius en Cleopatra. Hij was een briljant strateeg en het is dan ook aan hem te danken dat Augustus princeps werd. Hij en Augustus waren dan ook oude schoolkameraden, ondanks hun verschillende afkomst.

Ludovico Maria Sforza
Hertog van Milaan (1494-1500)
Milaan, testone
zonder datum

Kledij en modesmuk

5 en 10 Zwitserse rappen tussen de schakels een armband.

De deux-pièces krijgt met de in de stof ingewerkte muntstukken.

Kloppen

1/5de philipsdaalder
Holland, Philips II (1555-1598), zilver
klop Holland 1573/'74

Kopieën

Kwart- en medailleslagen Misslagen

Misslag België 25 ct 1970 vz en kz .
Een voorbeeld van een excentrische misslag.

Munten in de kunst

Een zeer gekend schilderij is allicht het werk 'De bankier en zijn vrouw' van Quinten Metsys (1514). Te bewonderen in de Musées nationaux de Paris, hieronder eveneens te bewonderen.

Munten op bankbiljetten

Een geweigerd ontwerp van een 200 belgabiljet (1934-1946). Meer dan waarschijnlijk is het ook hier dame Fortuna die de muntstukken kwistig 'uitzaait'.

Munten op munten

Israël - 5 agorot vz en kz.

De afbeelding op deze munt dateert van het vierde jaar van de oorlog van de Joden tegen de Romeinen.

Ze toont een lulav (een soort dadelboom) tussen twee etrogim (citrusvruchten).

Slowakije- 5 Slowaakse kronen 1993 vz en kz.

Op de keerzijde een afbeelding van een Keltische munt uit de 1ste eeuw vóór Christus.

EU – Griekenland - 1 euro 2002 vz en kz.

Wanneer er voor numismaten een afbeelding bestaat, die geen verder commentaar behoeft, is het wel de drachme van Athene met zijn bekende 'aanzierende' uil. In de Griekse wereld van toen al een begrip. Daarom is het niet te verwonderen dat het moderne Griekenland deze munt koestert en dit uit door ze op de keerzijde van het 'Griekse' eurostuk af te beelden. Ook in de Europese Unie toont elke lidstaat wat nationale trots.

Munten op postzegels

Postzegel Belgique – België 3.50 frank.

Naar aanleiding van de 50ste verjaardag van de Nationale Maatschappij voor het Krediet aan de Nijverheid (1919-1969) werd naast het voor velen bekende fabriekje en een tandrad de keerzijde van het 100 frankstuk, type 4 koningen (1948-1954), voorgesteld.

Eveneens naar aanleiding van een 50ste verjaardag werden er op een postzegel met een waarde van 1.50 frank twee munten getoond. Omdat het hier het bestaan van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie betrof (1922-1972) is het niet verwonderlijk dat zowel de Luxemburgse als de Belgische frank uit dat jubileumjaar op deze postzegel een plaatsje kregen.

Postzegel Belgique – België 8 F + 4 F – uit een historische reeks van 1973.

Trésor / de Schat van Luttre-Liberchies.

Deze Belgische plaats is bekend voor haar talrijke Romeinse archeologische vondsten. Wat wilt u !? Zo dicht bij de heirbaan Bavai-Keulen. De postzegel toont een deel van de goudvondst: munten met respectievelijk de naam van Hadrianus Augustus en van Aurelius Caesar Augustus, beiden adoptiefkeizers.

Oorlogen

Ets van P. Breughel (16de eeuw): Strijd tussen de brandkasten en spaarpotten. (Nationale Bank van België).

Overslag datumstempel

België - 10 ct 1926 over 1923.

Ook een manier om het op munten gemunt te hebben. In elk geval gebeurde zo'n overslag – voor zover we hier van een overslag in de gewone betekenis van het woord mogen spreken, zoals in de volgende rubriek omschreven – vaak om utilitaire redenen. Rechts staat de keerzijde van deze munt.

Overslagen

België - twee centiem 1835 op Nederlandse cent 1827 overgeslagen met gekroonde L van het type Braemt.

Plateren

Groot-Brittannië - verzinkte farthing (muntbrons) 1940.

De voorzijde draagt de beeltenis van koning George VI.

Op de keerzijde het kleinste vogeltje van dit land, het winterkoninkje.

Groot-Brittannië- verzilverde penny (muntbrons) 1967.

Op de voorzijde koningin Elizabeth II en op de keerzijde de in GB alomtegenwoordige Britannia.

Slowakije - vergulde 5 Slowaakse kronen (Ni) 1939.

De voorkant toont het portret van Andrej Hlinka (1864-1938), priester en leider van de katholieke onafhankelijke Slowaakse volkspartij. Het staatwapen op de achterkant bewijst dat dit Centraal-Europese land vóór de naoorlogse unie met Tsjechië een onafhankelijke staat was.

Ponsoen – verkeerd gebruikt ?

Turkije – 5 lira 1981 kz.

Zoals u kunt vaststellen is het Turkse wapen, de maan met de ster omgekeerd. Vergelijk deze weergave met de op de munt geprojecteerde Turkse vlag. Deze is volgens strikte, technische normen opgebouwd. De vlag van Turkije (Turks: Türk bayrağı) is niet alleen de nationale vlag van dit land, maar was dat ook van het Ottomaanse Rijk. De maan en de ster worden tegenwoordig gezien als islamitische symbolen, maar werden reeds vóór de komst van de islam in het huidige Turkije gebruikt. De vlag bestond oorspronkelijk uit een witte halve maan op een groen veld, maar dit werd in 1793 door sultan Selim III veranderd in een witte halve maan op een rood veld. De ster werd in 1844 toegevoegd. De vlag werd door de Turkse Republiek pas op 29 mei 1936 vastgelegd.

Publiciteit

Let op de menselijke figuren onder de Big Nickel. Dat deze publicitaire munt op deze plaats staat, is niet verwonderlijk. In deze rots, uitkijkend op de Trans-Canada, is een grote, kustmatige, didactische mijn gebouwd, de Big Nickel Mine. Het geheel heet echter Dynamic Earth. Zeker het bezoeken waard in een stad vol bodemschatten, waarvan sommige bij de muntproductie bekend zijn: nikkel, goud, lood, platina, zilver en zink.

Vervalsingen

België - vervalste, loden 2 frank (Ni) 1930
vz (links) en kz (rechts)

Spanje – vervalste, nikkelen 5 pesetas (Ag) 1881 vz (links) en kz (rechts)

Een exemplaar van een met hart en ziel gegeven Spaans cadeautje. De vijf gelijksoortige 5 pesetastukken zijn alle niet eens van zilver, kunstmatig afgesleten en met 'verse' scherpe bramen! Helaas konden wij de argeloze schenker deze vaststelling niet onthouden, want reizen naar Italië en Spanje zit hem in het bloed. En een ezel, ...

